

LINA SPJUT (f. 1978) är doktorand i pedagogik, men är även examinerad lärare i historia, geografi, samhällskunskap, religionskunskap och trä- och metallslöjd. Lina innehar också lärarexamen för förskola och förskoleklass. Efter tio år i läraryrket deltog hon i en nationell forskarskola vilken resulterade i en filosofie licentiatexamen i historia. Detta är Linas doktorsavhandling i pedagogik.

Har läromedel och läroböcker någon annan roll än att erbjuda fakta i sitt skolämne? Ja, menar Lina Spjut. Läroböcker har flera syften, bland annat att fostra elever till olika gemenskaper i syfte att skapa en föreställning av enhetliga nationella folk.

I avhandlingen *Att (ut)bilda ett folk* studeras svenskspråkiga folk- och grundskoleläroböcker i historia, geografi och samhällskunskap/samhällslära från Sverige och Finland åren 1866-2016. Fokus är läroböckers tolkning av det förflutna rörande beskrivningar av svenskt och finskt, samt relationerna till grannlandet.

Avhandlingen visar att läroböcker har en roll i fostran till gemenskaper, främst nationella eller etniska gemenskaper. Svenska läroböcker tenderar att icke-bruka och ignorera den gamla östra rikshalvan, det vill säga dagens Finland, ur stora delar av den 650-åriga gemensamma historien. Historia berättas utifrån dagens geografiska gränser, en slags nationell projicering av tiden före nationalstatsbildandet. Ofta är den nationella gemenskapen i svenska läroböcker exkluderande och villkorad till svenskt språk och svensk kultur. Finlandssvenska läroböcker varierar mellan att påbjuda finländsk nationell eller finlandssvensk språkligt-etnisk gemenskap till eleverna. Samtidigt som det nationellt finländska lyfts fram, finns ett parallellt spår av betoning på det finlandssvenska.

Det finns också tydliga exempel på hur samtidens behov påverkar tolkningarna av det förflutna i läroböckerna, detta i båda kontexterna. Exempelvis transformeras ett tydligt förmedlande av rasbiologi i svenska geografiläroböcker före 1940 mot en implicit nationalism i läroböcker efter 1960.

Båda traditionerna visar på en god självbild av svenskhet och lyfter det svenska (skandinaviska) språket som nyckeln till nordisk gemenskap.

ISSN 1404-9570
ISBN 978-91-7529-245-8

LINA SPJUT Att (ut)bilda ett folk

ÖREBRO
STUDIES IN
EDUCATION
57

2018

LINA SPJUT Att (ut)bilda ett folk

Doktorsavhandling

Att (ut)bilda ett folk Nationell och etnisk gemenskap i Sveriges och Finlands svenskspråkiga läroböcker för folk- och grundskola åren 1866 – 2016

LINA SPJUT
Pedagogik

Örebro Studies in Education 57 | ÖREBRO 2018